

Acăsta făia ese
cate 3 côle pe luna
si costa 2 florini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, era pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru străinatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Foi'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentulu se
face numai pe cate
1 an, intregul.
Se aboneaza la Comis-
tetulu avocatului din
Sibiu, sau prin posta
sau prin domnii co-
lectori.

Nr. 12.

Brasovu 15. Iuniu 1876.

Anul IX.

Sumariu: De sub ruinele cetăției lui Buddha în luna lui Maiu 1876. (Fine.) — Moralulu coruptu alu Talmudisilor. (Urmare.) — Documente historice din 1848 et 1849 (Urmare). — Procesu verbale. — Discursul dlui I. P. Maiorul. — Publicarea banilor incursi. — Bibliografia.

De sub ruinele cetăției lui Buddha în luna lui Maiu 1876.

Poporulu romanescu si poporulu secuiescu.

(Fine.)

Totu acestu mosinégu betranu mi mai comunică una alta tactică de magiarisare a pamentului moldovénu invecinatu cu Transilvani'a, spunendu'mi că in totu anulu săntu menati regulatu cate 10—15 familii secuiesci că se intre in Moldavi'a si acolo se'si caute locu de locuinta, pentru că si acea tiara ar fi a unguriloru, si trebue se o impopuledie; ba si astadi trecu in totu anulu sume nenumerate de seculi, carii devinu pre aci judecati pentru crimele cele mai de diosu, si apoi dandu-li-se sistematice ocazuni de a scapă dinaintea pedepsei, suntu avise a trece in Romani'a, că-ci de acolo nu'i alunga niminea, nu se manuédia polit'a locala, apoi si fara de aceea missiunea unguriloru ar' fi, că se impopuledie tiér'a romanésca cu ómeni de aceste calitati, că-ci aceia sciendu ucide, rapi, omori, fura, aprende si insiela, mai usioru potu batjocori tiér'a romaniloru inaintea lumei civilisate, că ar' fi locuita de unu poporu depravatu si nemoralu*).

Aci cauta se eschiamu cu francesulu „Qui de nous, qui de nous va devenir un Dieu.“ Cine ne va fi, cine ne va fi mantuitorulu nostru, pana candu oh Dómne se portamu pecătele altora, pana candu ne mai asupresci!

Pe asemenea fintie tiér'a cea ospitala a romaniloru, beierii tieriloru romanesci i primescu cu bratiale deschise, sub cuventu că nu au muncitori; dara pentru-ce nu'si tramitu acei romani agentii loru, cu espresa indrumare de a le duce bracia de lucru nu-

mai romane. Ei o facu chiaru din contra, pre romani emigrati acolo de gróz'a magiarisarei si a impositelor celoru grele, i alunga cu lantiulu de a grumadi preste frontiera*, ér' pre secui si alte lepre i primescu fora de nici una siovaire. Criminalisti judecati pentru mai multe crime sunt aplicati prin Romani'a că conducatori de economia cu cate 10 galbeni salariu pre luna; inselatorii fugiti de aci de fric'a carcerului, sunt aplicati că institutori pre la curtile boieriloru, buna óra că unu Baczoni Aaron in Bucuresci si altulu la dómín'a Odobescu. Oh! ce bataia de jocu cu ginta romana, tóte sunt pre dosu si anapoda!

Aci numai 'mi potu esplica correspondent'a unui remauu de în Bucuresti cu datulu de în 17/29 Aprile a. c. aparuta in Nr. 31. alu Gazetei de Transilvani'a; aci numai vedu pentru-ce noi romanii suntemu recliti de catra fratii nostri din Romani'a „ungureni“, éra jidovii ce intra cu redicăt'a de în Poloni'a si Russ'a, apoi armeni, germani, sasi, unguri, secuui, muscali si bulgari sunt acolo forte bine vediuti; aci numai 'ti potu esplica insultele cele fora capetu ale lui Lászlo Mihály in seri'a lungiloru sei articuli, carii le varsa asupra romaniloru si pretilorui italiani, pentru asia numitii ciangai.

Orbi'a proprietarilor de pamentu de în Romani'a este orbulu galinei in tempu de nòpte; ei nu vedu că lepr'a le creșce preste urechi. Alte popóra, alte regime se nesuescu a'si casciga terrenu prin aducerea de colonisti din ginta loru. Tieneti minte că tiér'a romanésca dela gurele Dunarei, siesulu celu vastu alu Baraganului, Basarabi'a reannectata adi mane se voru impopula mai de graba cu ori-si care alte nationalitati, numai cu romani din Transilvani'a, Banatu si Ungari'a nu**).

*) Déca acelu betrami a vorbitu asia, apoi pare că le ar' fi auditu din gur'a renumitului Ioanu Eliadu, ori că lear fi citit in Trompetta Carpatiloru, séu că i lear fi spusu fostulu directoru de politia din Bucuresci loc. colonellu G-nu. In adeveru că in Romani'a este forte latita opinionea, cumcă secuui emigranti aru avea că si jidovii, missiune politica. Polit'a romanésca isi face destulu datorii si satisfac tóte dreptele reclamatiuni ale agentiloru si consolateloru austriace; dara precum nu se spunea chiaru in anulu trecutu la agentia din Bucuresci, ii scotu pe una portă si ei reintra pe ceealalta.

Red.

*) Lantiulu de gütu, acea infamia s'a cassatu de Mich. Cogalniceanu sub domn'a lui Alexandru Ioanu I. De altumintrea nu auctoritatile romanesci, ci consolatele si starostile austriace tramitea pe ómeni cu lantiulu de gütu si legati unii de altii, că canii. Lantiulu de gütu a fostu pedepsa usitata la germani pana pe la inceputulu acestui secolu. Din Germani'a si Austri'a l'au introdusu consolatele in tierile danubiane.

Red.

**) Intru un'a totusi au dreptate romanii din Romani'a

Pre acésta cale se silesce natiunea magiara si inmulti numerulu conationaliloru si coreligionariloru sei, formédia pre pamentulu Romaniei adeverate insule limbisticę magiare, si apoi dupa vre-o cateva decenii, voru dice romaniloru că si famosulu bulgaru A. Ivanov „tiér'a acést'a nu e numai tiér'a romaniloru, ci si a magiariloru, regii nostri o au incorporat de multu cu regatulu santului Stefanu, éra noi o amu impopulatu cu poporulu nostru; deci dara avemu dreptu a o gubernu, si pana candu amu ajunge la gubernu, pre voi piticiloru a ve batjocori cum ni a veni mai bine*).

Romani'a, acea tiéra mandra si frumósa, cu unu regimul nationale, cu limba de instructiune romana, cu justitia multu mai buna, mai ettina si mai promta de catu cea magiara, cu intelegrintia adeveratu europeana, cu ómeni de statu atatu de ageri si prevedetori, cu constitutiune carei abia i afli parechia pre totu rotogolulu pamentului, ar' trebui se se interesie mai multu de impopularea pamentului seu cu membrii din natiunea romana. Sunt de acestia pré multi priu Transilvani'a si Ungari'a, cari au fostu lipsiti si se lipsescu de possessiunea si avereia loru prin tóte metechnene. Acestia ar' trebui colonisati pre campiile cele vaste ale Romaniei, éra nu secuui, carii ar' trebui reindrumati in patri'a loru, că se'si mai sparga capetele unii la altii, că-ci aceste li sunt insusirile. Institutiunile romaniloru ar' trebui se fia de acea natura, că elementulu romanescu pe pamentulu ingrasiatu cu sange romanescu se remana intru toti seculii proprietate sigura a natiunei romaneschi, dominiuum sine fine.

Póte m'amu abatutu prea tare dela propusulu meu de a ilustra in catu-va moralurile, datinele si apucaturile seculiloru, si de aceea va fi tempulu că se me reintorc la serbatórea secuiésca din diu'a pasiloru; pentru-că de candu amu apucatu a ve enara dialogulu meu cu Oprea Constantinu si de candu v'amu vorbitu despre alte necasuri si doreri, alaiulu de nöpte se va fi apropiendu catra cetate, cu buna seama aducündu nisce strigoi, vercolaci ori alte bidigani in triumfu, pentru că poporulu celu bellicosu alu seculiloru e cu nepotintia că se nu'i fi invinsu!

Asia si este, éta că vedemiu trei preoti catolici imbracati in ornatu basericescu cu vre-o 200 copii mergündu in processiune cătra capulu orasiului, si nu trecu 5 minute, i vedemiu reintorcündu-se asociati de o multime de poporu, care merge pre marginile

propriu numita, candu adeca intréba pe acesti de dincóce: Dela emanciparea incóce, adeca de 28 de ani ce v'ati facutu mosiile rescumperate sub garantia statului? Dela emancipare pentru-ce ve perdeti timpulu cu certele vóstre popesci si nu ye vedeti de calea civilisatiunei?

Red.

*) Au disu si au scrisu in acestu sensu si pana acum de nenumerate-ori, la diverse ocasiuni si evenimente mari si au formulat pretensiunile loru. Dara acestea tóte le sciu si le cunoscu forte bine barbatii de statu, profesorii, literatii, oficiarii, functionarii s. a. in Romani'a.

Red.

stradei puscandu pre totu momentulu in drépt'a si in stang'a, ér' printre aceste doue sire alérga micu si mare, fiendu doboriti candu din drépt'a candu din stang'a de puscaturile cele fara numru; pre unii i vedi cu facia perjolita, la altii li se aprendu vestimentele pre eli, la unii detunandu-le pistolele chiaru pre la urechi le cade pelari'a, plecandu-se dupa ea este aruncatu de altul de-a rót'a bróca; pe multi dintré cei ce au amblatu la otaru i vedi cu facia posomorita, manile li sunt legate la gütu, semnu că pistolulu i s'a spartu in mana si'l u a mutilata pentru toti vecii; calaretii asemenea puscandu alérga in drépt'a si stang'a, calcandu barbati, copii si mulieri; acesti nepotintiosi injura injuraturile cele mai de josu indatinate numai natiuniei magiare, éra multimea ne confundandu se de locu de acestu scandalu, intona pre totu momentulu „alleluia.“ Aci imnuri basericesci se amesteca prin injuraturile si sbieratele cele mai de nimica, unii portandu cate una bucată de scandura a mana, pre care este manjita una figura de omu, striga celoru ce le vinu in cale „la o parte, că-ci te lovescu cu Christosu. Nepotendu feri de multimea celoru ce suntu pre strade, unii că spectatori, altii că participanti la acésta ceremonia, se trezescu cu cate una lovitura chiaru cu acelu lemnori scandura, pre care aru fi se fia depensu crucifixulu; lovitulu i striga in modulu celu mai triviale... Christosulu; acela fora se se genedie catu de pucinu i respund cu unu alleluia.

E de insemnatu, că intre multimea acésta nu sunt numai catolici, ci reformati si unitari, carii intru adinsu provoca asemenea espeptoratiuni si scandalu.

Finindu-se procesiunea, éta că vine una ariergarda de vre-o 12 calareti, cari aduec cu sine un'a capra legata. Calareti si capra sunt intortiolati cu panelice si cu ghirlande tricolore, pentru-că la serbatórea acésta trebuie se i-se dea conditio sine qua non, espresiune nationala. Intrebându că ce insemnatare acést'a, mi se respunde: Capra este simbolulu diabolului invinsu, cu care s'au luptatii acei calareti. O aduec că prisoniera si o ducu la perdiare; deci dara i vedi esindu afora in ceealalta parte de orasiu. Aci calaretii i dau rót'a, jóca impregiurulu ei, la turma o sugruma in modulu celu mai ti calosu, si apoi tragundu-o intre sberatele si urletele cele mai turbate la o baltóca, o arunca acolo pentru eterna putrediune.

Cu acestu spectaculu asia se vede că tóte ceremoniile se termina, éra omulu care nu a mai vediutu asia ceva, se departa sub impressiunea cea mai dorerosa despre una asemenea datina secuiésca. Cugetandu inse mai seriosu la lucru, t'i vine numai decatu amente, cumcă secuui fiendu de origine mongolo-indiana, ei prin aceea si pastrédia in memoria idololatri'a Bramaniloru din Indi'a, carii dupa óre care seceta mai indelungata, vediendu totusi óre care semne de plóia, că se faca poporulu a crede in divinitatea loru, se aduna cu sutele si miile la unu

locu óre-care, facu unu focu mare, jóca in jurulu atunci sbierandu si urlandu mai multe dile, pana cандu plói'a intru adeveru cade; atunci apoi aducu o capra intortiolata cu pancele de diverse colori si apoi dupa óre-care murmuire cu facia intorsi catra resaritu, unghiu dintre bramani se rapede că o feara selbateca asupra caprei nevinovate, i spinteca pielea de pre fóle si apoi legandu'i mai multe funi de grumadi, aruncandu-o pre focu o sugruma că unu semnu de sacrificiu, dandu'i celui cu 5 capete numit Brama, care fiendu irritatu asupra altui Dieu Sirven, că-ci nu a lasatu se ploue atata tempu, si că-ci taliase unu capu de ale lui Brama cu ajutoriul lui Kutteri*) si a lui Vise**) acum prin rogatiunea cea de mai multe dile totusi a plouatu.

Din trunchiulu capului celui taliatului lui Brama au resaritu unu fetioru care au avutu 500 capete si 1000 de mani, si pre acesta lu aru si chiamatu Siku, acesta apoi casatorindu-se cu Lesimi, care avea destinatiunea de a'si scarpene capula, aceasta au nascutu o multime de copii, pre carii prin compozitiunea numelor ambilor parenti li au datu numele sikhiani-sicoli-siculi-secuii.

Dela distulu Brama si trage astadară originea poporului secuiescu, si fiendu că Siku cu Lesimi se culcase intr'unu patu de sierpi cu cate 5 capete, 10 lîmbi si numai cate unu ochiu in frante, care ar' fi fostu catu unu munte de mare, si acelu patu lu au numit Annatau, traditiunea secuiesca vrea se dica, că pentru aceea unu numit ei si laciful Sta Atie din secuime „Annatò“ că se'si aduca aminte că ei sunt nascuti din patu dumnedieiescu.

Că inchiecare vréu se ve mai spunu, că secuui din Bözöd-Ujsalu au trecutu cu totii la religiunea lui Mozes, argumentandu că numai asia voru fi in stare a respunde impositele cele multe care se ceru si se executa dela ei, pentru că avea fiendu in man'a jidanolor, ei voru ajunge la avutia, si asia voru salva tiéra de perire. Apoi mai dica cineva că poporul secuiescu nu are missiune dumnedieiesca, de a impopula tierile vecine!

Klitos.

Moralulu corruptu alu Talmudistilor.

(Urmare.)

2. Despre proprietate.

a) Imperiulu universalu.

Fiendu-că Israile si majestatea divina insemnăza, dupa Talmudu una si aceeasi, prin urmare tota lumea e proprietatea jidovilor. De acea Talmudulu dice expresu, că „déca boulu unui jidovu va strapunge pre alu unui strainu, atunci jidovulu e liberu de pedepsa; din contra, déca boulu unui strainu va stra-

punge pre alu unui jidovu, atunci strainul e datoriu se restituie jidovului tota-déuna. Pentru că scriptura dice, că a statu Ddieu si a mesuratu pamentulu si pre goimul'a datu in manile lui Israele; elu a vediutu cele siepte precepte ale fililor lui Noe; si fiendu-că ei nu le-au observatu, s'a sculatu Ddieu si totu bunulu loru lu'a datu israelitilor.

Fii ai lui Noe suntu, dupa Talmudu si rabinii, totu poporale pamentului, in opositiune cu fii lui Avramu. Pentru aceea afirma si rabinul Álbo impreuna cu altii, că Ddieu a datu jidovilor potere preste avearea si sangels toturor poporatoru. Si Talmudulu dechiara, că nu fiu alu lui Noe trebuie omoritul de va fură si mai pucinu de unu banu; si unui fiu a lui Noe i este opritu a fură, dara de aru si chiaru si archierescu, déca descendentele lui Noe studiază cele siepte precepte noachitice, totu nu se va retine mai usioru dela furtu, decât déca lu' vei ucide. Din contra, dice Talmudulu, că jidovului i este iertatu a face nedreptate unui goi, pentru că scrisu este, că de a propriei teu se nu'i faci nici o nedreptate, nu este inse scrisu, că unui goi se nu'i faci nedreptate. Despoiala unui goi, dice Talmudulu, este iertata. Si „se nu torturezi pre lucratoriul, carele este dintre fratii tei, cei laiți lucratatori facu exceptiune.“ Talmudulu dice, că rabinul Aschi a vediutu una vitia cu struguri, si a disu sierbitorului seu, déca va fi vita a unui goi, se o aduci incoce; de va fi inse a unui jidovu, atunci nu o aduce. Preceptul „se nu furi“, dupa „Vulturulu“ Maimonides, insemnăza atata, catu se nu furi dela nici unu omu, va se dica dela nici unu jidovu; si in altu locu mai adauge, că dela unu nejidovu e iertatu se furi. Firesce, că dupa principiulu, că „tota lumea e a jidovilor“, furtulu nu este mai multu furtu; pentru aceea si déca dice unu rabinu talmudistu, că a fură e pecatu, totusi elu trebuie se'si cugete, că unu jidovu nu poate fura, fara elu numai ia, ce este alu seu — firesce intru catu i este cu potentia. Unu rabinu poate dice chiaru si aceea, că este tocma asia opritu a fură dela unu goi, că si dela unu jidovu; inse elu trebuie se cugete, că óre poate fi candu-va vorba despre furtulu ce se comite contra unui goi. Pfefferkorn dara nu dice neadeveru candu scrie, că avea unui crestinu, dupa Talmudu, e avere parasita, că nasipulu marei; celu ce o va ocupá antaia data, acela va fi adeveratulu proprietariu alu ei.

b) Inselatiunea.

Talmudulu instruieaza pre creditiosii sei astfelui: „pre unu goi lu poti insielá, si i poti luá usura, dara déca vendi ceva de a propriei seu cumperi dela elu, atunci se nu insielii pre fratele teu.“ Déca unu jidovu are procesu cu unu nejidovu, atunci „ta că fratele teu se dobândesca procesulu, — dice Talmudulu — si strainului spune'i, că dupa legea nostra este asia (aci se vorbesce de o tiéra unde

*) Kutteri insemnăda in limb'a indica „iataganu.“

**) Vise e o persoană ajutătoare.

domnescu jidovii). Déca legile popóralorù suntfa voritorie jidovului, atunci intórcé procesulu érasi pre partea fratelui teu, éra strainului di-i: asia cere chiaru legea vóstra; déca inse nici unulu din aceste casuri nu vine inainte (cá séu jidovii se domnésca in tiéra, séu legea se-i favorésca), atunci strainii trebue necajiti prin intrigi, pàna atunci, pàna ce jidovulu va castiga procesulu; apoi urmédia „cuventele lui R. Ismael,” pre care ’lu urmédia si Akiba candu invétia, cà omulu trebue se grijésca, ca nu cumu-va se se descopere afacerea, si astu-feliu judaismulu, religiunea jidovésca se-si piérda reputatiunea. Talmudulu ne spune despre rabinulu Samuelu, care a fostu unulu din cei mai mari patriarchi ai sei, cà acesta inca aru fi sustienutu, cà a insielá pre unu goi este iertatu; cà chiaru elu insusi a cumperatu dela unu goi una plosca (vasu) de auru cu patru drachme, pre care goi o tiené cà aru fi din arama galbina, si afara de aceea i-a mai subtrasu inca una drachma (cám 40 cr.). Rabinulu Kahana a cumperatu dela unu goi 120 buti de vinu in locu de 100; unu alu treilea a vendutu unui goi nisce trunchi de palme (arbore) de despicatu, dara de una data a demandatul servitorului seu: mergi, si cioplesce de pre trunchi cátu poti, pentru-cà goiulu scie ce e dreptu numerulu trunchiloru, nu scie inse cátu suntu de grosi. In adeveru este o regula de pia intieleptiune ceea ce ne invétia rabinulu Mose, cà „déca goiulu face unu computu si gresiesce, atunci israelitulu se-i dica, nu sciu; nu e consultu inse a confundá pre goi, pentru-cà se pote intemplá, cà elu se gresiesca cu intentiunea cás se cerce pre jidovu. Betranulu rabinu Brentz scrie in opulu seu intitulatu „Judenbalg,” cás déca jidovii au amblatu incóce si incolo intr’o septemana, si au insielatu ici pre unu crestinu, colo pre altulu, atunci se aduna sambata la olalta si se lauda cu blastematiile loru dicându: se li se smulga goiloru si ânim’ din corpul si se se ucida celu mai bunu dintre crestini,” — firesce, déca se pote.

c) Lucruri aflate.

Talmudulu dice: „cine va redá unui goi lucrulu pierdutu, aceluia nu’i va iertá Ddieu.“ Si „este opritu a redá unui goi lucrulu pierdutu.“ De aceea invétia si rabinulu Mose, cás e opritu a redá lucrulu pierdutu ereticiloru, idololatriloru si toturorù celorù ce desonoriá publice sambat’á. Si laudatulu Raschi dechiara, cás „cine redá unui goi lucrulu pierdutu, acela face pre goi asemenea unui israelit.“ Si „Vulturulu“ Maimonides dice: „cine redá unui nejidovu ceea ce a pierdutu, acela pecatuesce, pentru-cà elu maresce poterea nelegiuitului.“ Éra rabinulu Jerucham dice: „déca unu goi are a mana pemnul dela unu jidovu, pentru care goiulu a imprumutatu jidovului bani, dara goiulu a pierdutu pemnulu si ’lu a aflatu unu jidovu, atunci, jidovulu nu’i este iertatu a reintórcé goiului imprumutulu; pentru-cà obligatiunea a espirat, dupa-ce unu jidovu a aflatu pemnulu. Déca

inse aflatioriulu aru dice, cás elu voiesce a reda goiului lucrulu pierdutu pentru numele celu santu alu lui Ddieu, atunci se-i se replice: déca voiesci a santí „numele lui Ddieu, atunci fa-o acésta cu lucrulu teu.“ (Va urma.)

Documente historice din 1848 et 1849.

(Urmare.)

62. Comandantele generalu denumece functionari pentru partea de preste Murasiu a comitatului Albei, dupa ce functio-narii magiari fugisera din Aiudu.

Nachdem ausser demjenigen, diesseits der Maros und der beiden Kokeln gelegenen Theil des Unter-albenser Comitats, für welchen ich bereits mittels meiner Verordnung vom 7 November 1848 Z. 4487 unter der Benennung Blasendorfer Distrikt eine eigene selbstständige provisorische Verwaltung aufgestellt habe, nunmehr in Folge der vorgenommenen militärischen Operationen auch der übrige jenseits der Maros, sowohl als auch der kleinen Kokel, dann des vereinigten Laufes der beiden Kokeln gelegene Theil des genannten Komitats unter meine Befehle gekommen ist, und das bisher in Nagy-Enyed bestandene Comitats-Officiolat durch die Flucht sich selbst aufgelöst hat, so finde ich mich kraft meiner Proklamation vom 18 October 1848 bestimmt, auch für diesen jenseits der Maros, dann der kleinen, wie auch der vereinigten Kokeln gelegenen Theil des Unter-albenser Comitats unter der Benennung, eine eigene von dem Blasendorfer Distrikt abgesonderte provisorische Verwaltung mit dem Sitz in Karlsburg (in der sogenannten Város) aufzustellen.

Zum provisorischen Verweser und Vorstand dieses Comitats ernenne ich den Herrn Hauptmann Franz Hild unter gleichzeitiger Beigabe und Bestimmung des Herrn Thesaurariats Concepts-Beamten Josef Fink und des Advokaten Samuel Porutz ad latus. Wovon hiemit zur Wissenschaft die Mittheilung geschieht.

Hermannstadt am 28 November 1848.

Puchner,
Fml.

П О Р І Н К А*)

Лпальцязі Цеперал Командо din 3. Декемвріе 1848, №р. K. 1420 in лімба церманъ ешіть, ші лімба романъ традесъ.

Лп тэрбэръріле de акті маи твлці стълкніторі mariapi de dominіярі ші де авері денъртжандесь дела локвінделе сале, шіаэ лъсатъ кврділе побілтаре ші алте авері, прекът ші въкателе ші алте провісізні Фърь пічі

*) Acestu documente ilu avemu si nemtiesce in originalu, credemu inse cás istoriografului ii va ajunge pentru casulu acesta si numai traductiunea.

Red. Trans.

о апъраре ші пазъ, пріп че таі кв сашъ въкателе сжътъ дн прімеждие de a ce істриена, сав пентръ пегріжа de a съ стріка.

Макар къ дн таі твлте локврі о парте din ачелea Фъръ пазъ пъръсите adspъtгri, deсспре партеа зборъ komandanu militari сав пъсъ събъ секвестръ, ші паза ачелора сав днкрединцатъ біраелор ші жваділор сътеді, сав алтор оамені крединчиши; тотві ачеасть орж-діалъ днкъ нз сав днтродас дн totв локв, ші пічі нз е дндествітоаре спре ачеа, ка ачел фелі de adspъtгri прекам фоарте сар пофті пентръ віпеле де обще, ші е de tot de лисъ ка пре тімпл таі днделвгатъ съ фіе асекврате, ші днтреввіпцтоаре; фіндкъ дн стареа ресвелькъ de акті, пентръ асеквраре ачелор adspъtгri de въкате дн протіва ръпірілор ші апрідерілор, deсспре партеа тілітаръ ла фіеще каре кврте повілтаръ сав екопотікъ нз съ поате пвпе пазъ бътьшеаскъ.

Лисъ ка померітв скон се съ ажвпгъ, сав афлат дн лисъ пентръ таі днделвгата пазъ а тутарор пъръсителор въкате ші легвті а хотърж врътътоаре:

1. Въкателе дн гръзпде афльтоаре сав съ се ашезе дн magazinu кврді, сав днпеind очста, дн алт лок спре ачеста днтохті, ші пе лжпгъ Inventarіz дн каре съ фіе днсешнат пвтеле пропріетаріліві фіціт, съ съ трапспіе біраелор сав жваділор сътеді сав алтор оамені квпоскірі de крединчиши, каре дннд adeverіпцъ deсспре челе прішіте, вор фі ръспозіторі.

2. Ші въкателе пеđвельтітѣ треъе днпъ орж-діала таі съсъ днсептнать а съ днкрединца съсъ по-теницилор, ші пвтai яткічі а съ днпелті, пе лжпгъ обічнітв оброкъ, ші а съ днпене дн magazinu апомітв, канд нз сар пвтєа фъръ de пагъвъ пъзи, сав сар преведе прімеждіреа лор.

3. Даќъ гржъл днпелтітѣ днтръ атжта кътиме сар афла, кът фъръ пагъвъ нз сар пвтєа гріжі, атвпчі мін-тепі се съ факъ днкоаче арътаре, спре а съ пвтєа оржнді, ка ачелea въкате се съ трапспіе ла чел таі de апроане magazinu тілітаріз. Mai пре врмъ.

4. Фіиндкъ таі твлте подврі de ліпсъ спре ці-переа віеції сжътъ съпвсе гравіцеи стрікъчіві; ачелea днпъ сокотеала пропріь а Adminіstraціе се съ днп-пърдасъ днпъ кътимеа лор днтръ чеи ліпсіді de сатъ ші de пріп прежбр днтохтіа ресервандіші шіеші дрентв, ка въкателе че съ вор днпене дн magazinu, сав прев-дул въкателор, че съ вор трапспіе дн magazinu тілітаріз спре ал днтреввіпца таі кв сашъ de эхторіпцъ ачелор локвіторі din царь, кари пріп стъріле днпрежівр de акті сав пъгъвіт ші de tot съръчітв.

Дечі Цеперал Komando ашентжнд ка ачест ской біне сокотітв се съ квпоаскъ ші спре ачела днтемеіата оржндіалъ дн tot квпрінсіл еі кв чеа таі бвпъ щіппу ші квпошіпцъ се съ днпленеаскъ, ав афлат кв кале пе пров. Adminістрація днтр'аколо а о дндрепта, ка дн Inventarіz дн треі есемпладре скрісъ ші de тоді ієктълітв, се съ трімітъ днкоаче, алтъл се рътажъ ла Adminic-

тратвра, іаръ ал треілеа се съ dea челора, кърор сав днкрединцатъ гріжеа въкателор.

Сіїї, 3. Декемврі 1848.

Дн пвтеле Domnului Цеперал Komandante

Pfersmann m. p.

63. a) Consemnatuine a romanilor u omoriti de catra ungurii rebeli in decurs an. 1848 et 1849 oulesa din actele aici alaturate.

1. Pe trib. Vasiliie Popu fet. Par. din Nasn'a l'au prinsu in 27. Sept. c. v. sеu 9. Oct. c. n. l'au spendiuratu in Osiorhei in 4/16 Oct. 1848.

2. Prect. Campiei Ales. Betranenu, cu Basil. Simonis iau prinsu in Baraїi in 28. Sept. c. v. sеu 10. Oct. c. n. si i-au spendiuratu in Clusiu in 3/15 Oct. 1848.

Cu ocasiunea prinderei lui Vas. Popu au taiatu cu sabile pe o fata mare.

Cu ocasiunea prinderei lui Al. Betr. au omoritu 6 romani.

Cler. Petru Bonta a cadiutu in lovirea dela Ogr'a in 23. Oct. 1848. Nr. 22. si 23.

4. In Iernotu in 24. Oct. au omoritu 20 insi; anume, impuscati: Sabo Iuonu, Baciu Iuonu, Simonu Ianosiu; spendiurati: Bogatianu Is. N. N. fetiorulu lui Comisia George, Rusu Avramu, Boghianu Isaila, Hentesiu Florea, Hentesiu Gor'a, Hentesiu N. fetiorulu lui, Vladu Yasilica, Hegyes Ilie, Mateiu Istvánu, Rusu Nicolaе, Maria sotia lui, Nivesceanu Nicolae, Boc'a Vasilie, Falincasit u Iuonu, Papa Ilie, Ludovinsky Matyás.

5. In Ogra au omoritu 15 insi — specifica- truine lipsesce. Nr. 63. p—d.

6. In Cipeu 24. insi; impuscati: N. Comanu alu Mariei, Sivu N. alu Mariei, N. tatalu lui Iuonu Catana, Catana N. alu Oanei, Catana N. tatalu lui, Hulpusiu N. alu Mariei, Hulpusiu N. fetiorulu loru, N. fetiorulu lui Vladu Iuonu, Costinu Oanea, Masc'a N. a Mariei, Oprisiu N. alu Onichei, Roibanu N. alu Nastasiei, Sieu-sianu N. alu Mariscei, Rusu N. alu Veselinei, Moldovanu N. alu Anei, Moldovanu N. fetiorulu ei, N. N. ginerele ei, Socaciu N. tatalu Mariscei, Precupu N. alu Nastasiei, Socaciu N. alu Mariscei, Siposiu N. alu Oanei, Siposiu N. alu Siei spendiuratu la Iernotu. N. fratele lui Covaciu Gligoru impuscatu. Cristea Iuonu nepotu lui Bota Mich. impuscatu.

7. In Sieuľa (O. Sály) omoriti 5 insi: Oradianu Sandu, Olteanu Toaderu, Dicheriu Toma, Pop'a Mateiu, Seracutiu George june.

8. In Dicsö Sz. Martonu, S. Martinu, prin judecat'a deregatorie comitatense, 8 insi s'au spendiuratu si 23 s'au impuscatu.

9. In Ganfaleu (Gálvalva) prin judecat'a ofic. militaria 75 insi s'au impuscatu. (Marturisesce Ioanu Popoviciu, parochu in Lepindea, sub M.)

10. In Mediasiu cu intrarea ungurilor in 17. Ian. 1849, anteposturile sub vinei au impuscatu pe doi insi seraci — cugetandu рóte ca suntu spioni.

11. Pe Ioanu Chendi tribunulu din Siarosiulu sas. (vedi Nr. 42) l'au prinsu in Proscea (Probsdorf) unde s'a fostu casatoritu, si de acolo l'au dusu la Mukendorf; aici scapandu din prinsore l'au ajunsu in padurea Mukendorfului, unde aperanduse, mai antaiu l'au impuscatu, apoi l'au taiatu in bucati, despre ce audindu mama-sa, s'a dusu si adunandu-le l'a inmormantatu. Marturisesc dn. Nic. Brosceanu.

12. La Ludosiu (M. Ludos) dupa aratarea par. Io. Grauru au omorit rebelii de pe campu 37 insi.

Sum'a 1	si	2	—	10	insi
"		3	—	21	"
"	4	si	5	—	35
"	6	si	7	—	29
"	8	si	9	—	106
"	10	si	11	—	3
"	12			—	37
Sum'a . . .				241	insi

Adauga si pe tatalu meu
Nestoru Moldovanu din A.

Ghirisiu 1
Scosu din actele de cercetari comisionali in Dec. 1848
de Stef. Moldovanu.

64. Administrati'a provisoria a Comitatului Cetatii de Balta.

Tuturor Deregatorilor si Locuitorilor acestui Comitat
face cunoscutu, cumca in poterea gratioselor demandari ale Inaltului G. Comandante, pentru intogmirea rendului celui bunu, asigurarea buhurilor primeduite si mangaerea celor lipsiti, inputeresce si trimitte pe membru seu adlatus D. Stefanu Moldovanu.

Deci in fiesce-care locu alu cottului acestuia unde va ajunge, se i se dea cuvenita ascultare si cele ce va porunci dupa instructiunea data, inalteloru demandari amesurata, cu graba sub grea respundere si aspra pedepsire in contralnici se le inplineasca.

Cetate-de Balta 20 Octombrie 1848.

Carolu Comendo C. R.
capit. si administr. prov.

64 a) Proclamatiune forte memorabile a comandantrului generalu, prin care constatandu indiecit'a barbaria a insurgentilor magiari, deschide colete pentru oppidulu S. Reginu si pentru mai multu de 100 sate romanesci date flacarilor. O publicamu in originalu si in traductiune.

Кътъръ комитетъл de пачікаціоне ал ро-
манілор.

Ли үрмареа дитжиплърілор чөлөр тристе, каре аз ловіт дара Апдейлълі пріп дитрічеле үнене партіде факціюсе, ны пымай къ орашыл Реген ал арс къ тотъл, прекъм се щие din gazetele пъвліче, пентръ ачеа къчи сас супас дитълдатълі дитпъратъ ші аз ръмас къ тотъл

кредінчос, чі дикъ таі тұлте де о сътъ de сate romanesci саз пръдат, саз апринс, саз пъстїт ші саз пімічіт дитр'ян mods барбар пріп ребелі.

Локкіторій ачестор сате непорочіте, сжит акыт пріп жъғіреа аверіи ші а каселор лор аша de таре ліпсіді, кът еі акыт діп време de earny Фъръ de ажъторів граблік ал конфрацілор лор, ар къдеа діп чеа маі таре деспъдъждыре ші тікълошие.

Спре згорареа ші грабліка діпвпътъліре а непорочілор ачестора, афль къ квіппъ а оржанді о колектъ діп вані, бзкате, вештінте, ші алте ляккрай көріспозытоаре, каре тоате съ се дісемнезе пе консігнації сепарате пентръ локкіторій din Реген, ші алте сате, прекъм ші пентръ романі чеи арши.

Дрепт ачеа тоате Жърісдікциіліе дистріктелор ал деңгемі о комісіоне, каре съ пісіе діп ляккрай колектеле ші кът маі діпграф съ ле адъкъ ла діндепліліре.

Колектеле діп вані съ се трімітъ ла Цеперал-Komando, іаръ деспре бзкателе ші алте ляккрай адънате требзе съ се фактъ іаръ ла Цеперал-Komando арътаре, де үнде апои съ ва пымі локъл, үнде съ се трімітъ ачелea.

Тоате колектеле de вані ші алте дарърі адънате съ вор пъвліка пріп gazete, ші пентръ діппърдіреа чадреантъ а ачелора діптре непорочілі се ва деңгемі о комісіоне.

Фінд ез діпкредіннат, прекъм къ комітетъл къ тотъл есте аплекат ші къ таре кредінцъ кътъръ касса чеа дреантъ ші сфжалъ таі діпталълі троп ші а патріеі, ші сімте о адъкъ ші фербінте кондэрере ла непорочіреа тұттарор ачелора пе каріи партіда чеа факціюасъ пентръ діпбұлшареа ачелей кассе, каре поі о къпоащем de дреантъ ші сфжалъ ші о апърът діппревъ, іај жефайл de тоатъ аверіа, ші іај адъс ла ліпса чеа маі де пре үртъ; аша даръ ез провок Комітетъл, ка діпцелесъл арътат, съ ордінеze пріп префекціі ші трівпі колектеле помените пентръ чеи непорочілі пріп діжтана партіді, ші ресултатъл съ се арате діпграф ла Цеперал-Komando.

Фінд діпсфаршіт de ліпсъ а ші, кътє сате романе сжит арсе, ші діп че дистріктъ се афль ачелea, пентръ ка пе аколо съ се поатъ деңгемі о комісіоне, ла каре съ се трімітъ колекте спре діппърдіре ла чеи непорочілі, комітетъл ва фаче деспре ачаста діпшіндаре кът маі көржанд.

Сійіш, 2. Декември, 1848.

П 8 X N E P т. п.
Ф. М. А.

Ачастъ діпалъ ші грашіоасъ демжандаре о вор пъвліка префекціі, трівпілор, ачедіа чентвріонілор, іаръ ачедіа діпделегжандасе къ преодії, къ жудечій ші журадії комітетълор, вор діндеміна пе кредінчоши спре а да ажъторів фрацілор лор чөлөр перворочілі.

Комітетъліе ші алди фъкъторі de віне вор да вані ші чөлелалте дарърі ла чентвріоні ші віче-чентвріоні, ачедіа ле вор da діп сеатъ трівпілор ші віче трівпілор, ачедіа префекцілор ші віче-префекцілор ле-

цивілор, вапії ті вор тріміте префекції ла комітетв, ші комітетвл лі ва да ла дпалтвл Цеперал-Командо, іаръ челеалате лакрврі се вор пыне съят гріжъ ввпъ дп сате, Фъкандссе арътаре decupre тоате ла дпалтвл Цеперал-Командо.

Тоді ~~наші~~ вор да адеверінде ла ачеіа, дела крре ав прійт ~~наші~~ сас алте лакрврі. — Нымеліе дъ-
ріторіор съ се дпсемнеze ка съ се пъблічне прі-
разете дпгра поменіреа ~~Фачеріи~~ de віне.

Комітетвл падізней помане.

Симеон Барвіц, прещедінте. А. Т. Лавріанс. Тим.
Ціарія. Николае Бъльшеск. Ioane Брань. Флоріанс
Мікаша.

64, b) An die provisorische Verwaltung des Kokelburger Comitats.

In Folge der bedauerungswürdigen Ereignisse, welche über dieses Grossfürstenthum durch die Umtriebe einer factiösen Partei herbeigeführt worden, ist nicht nur, wie aus den öffentlichen Blättern bereits allgemein bekannt, der betriebsame und wohlhabende sächsische Markt Szászregen und zwar nur deshalb, weil er seinem Kaiser und König vorzugsweise treu und ergeben war, sondern es sind auch über Hundert romanische Dörfer durch die Empörer erst ausgeraubt und geplündert, dann durch Fetter und Flammen auf wahrhaft barbarische Weise verheert und vernichtet worden.

Die unglücklichen Einwohner dieses Ortschaften, auf solche Weise ihrer Habe und ihrer Wohnungen beraubt, sind nun dem grössten Mangel und der drückendesten Noth anheim gefallen, welche bei der jetzigen rauhen Winterszeit nur um desto empfindlicher auf sie einwirken und sie in ihrer traurigen Lage, ohne baldige Hilfe ihrer Mitmenschen, dem schrecklichen Elend und der grauenvollsten Verzweiflung aussetzen würden.

Zur Rettung dieser Unglücklichen vor dem drohenden Verderben und zur baldigen möglichsten Erleichterung und Verbesserung ihrer jammervollen Lage, finde ich daher eine allgemeine Sammlung milder Beiträge sowohl an Geld, als an Früchten, Kleidungs- und andern entsprechenden Gegeuständen und zwar abgesondert mittels eigener Consignations-Bögen sowohl für die verunglückten sächsischen Bewohner von Szászregen und anderer Orte, als auch für die abgebrannten Romanen anzurufen.

Jede Jurisdiction hat zu diesem Ende in ihrem Bezirke eine eigene Commission aufzustellen, welche die Sammlung milder Beiträge in Gang zu setzen, und auf das thätigste, und schleunigste zu betreiben haben wird.

Die eingehenden Geldbeträge sind an das General-Commando einzusenden, hinsichtlich der eingehenden Früchte und sonstigen Gegenstände aber, welche gleichfalls dem General-Commando anzugezeigen

sind, wird demnächst der Ort nachträglich bestimmt werden, wohin dieselben einzusenden kommen.

Alle eingehenden Geldbeträge und sonstigen Gaben werden durch die hiesige Zeitung öffentlich bekannt gemacht und die Vertheilung derselben durch eine eigene Commission eingeleitet werden.

Iudem ich überzeugt bin, dass die provisorische Verwaltung und die Mehrzahl der Bewohner des dortigen Bezirks mit der treuen Hingebung für die gerechte und heilige Sache des Thrones und des Vaterlandes zugleich auch ein tiefes Mitgefühl und eine warme Theilnahme für das Unglück aller Jener, welche wegen ihrer Anhänglichkeit an derselben Sache, die wir als die gerechte und heilige gemeinschaftlich bekennen und vertheidigen, von der factiösen Partei um ihr Hab und Gut gebracht und dem Mangel und der Noth preisgegeben worden sind, zu vereinigen und zu bethätigen wissen, fordere ich die provisorische Verwaltung auf, im dortigen Bezirke im vorstehenden Sinne eine Sammlung milder Beiträge für die durch die Verheerungen der feindlichen Partei Verunglückten einzuleiten, und das Ergebniss alsbald dem General-Commando zuzusenden und respective demselben bekannt zu geben.

Hermannstadt am 2. December 1848.

Puchner,
Fml.

(Va urma.)

Nr. VI.—1876.

Procesu verbale

alu siedintiei ordinarie a comitetului asociatiunei transilvane, tieuta in 19. Maiu a. c. sub presidiulu domnului Iacobu Bolog'a, fiindu de facia dnii P. Dunc'a, I. Hanni'a, E. Macellaru, I. Boiu, V. Romanu, Dr. Dem. Racuciui, I. Cretiu, si cu asistentia secretariului Dr. D. P. Barcianu

S. 68. Declarandu presedintele siedint'ia de deschisa, secretariulu aduce la cunoștinția că, nepotendu cassariulu lua parte la siedint'ia de astăzi, raportulu despre starea cassei se va face in siedint'ia urmatória.

Spre scientia.

S 69. Nr. exhib. 137/1876. Secretariulu cetește raportulu cassariului despre protocoolele siedintelor subcomitetului cerc. XVII. (Turd'a superioara) ddto. 9. Ian. si 19. Martie a. c. si despre Fatiociniulu, privitorul la cheltuielile si veniturile adunarei generale dela Reghinu.

Obiectele mai însemnate din acele protocoole suntu:

1) Rogarea cassariului subcomitetului de a i se tramite in copia consemnarea membrilor noi, cari s'au inscris cu ocazia adun. gen. din Reghinu, pentru că se păta face unu conspectu despre membrii noi si despre cei cari suntu inca in restantia cu platirea taxelor (p. III).

2) Aratarea despre cheltuielile subcomitetului in decursu de 2 ani. Aceste cheltuieli se urca la sum'a de 38 fl. 40 cr., din cari 20 fl. v. a. s'au datu din

partea dui directoru că ajutoriu dui I. Muresianu, insarcinatu cu calatori'a prin partile Tulghesiului, cu scopu de a midiuloc' incorporarea comunelor din acele parti la despart. cerc. XVII., ér' 18 fl. 40 cr. s'au cheltuitu pentru procurarea obiectelor de cancelaria, porto postale si pentru tiparirea apelleloru catra agenturile comunale si membrii despartiementului. Renuntiandu dlu directoru la rebonificarea sumei de 20 fl., cheltuite de d-sa in favórea fondului asociatiunei, se cere din partea subcomitetului numai licuidarea sumei de 18 fl. 40 cr. (p. VII.)

3) Preliminariulu cheltuieleloru pe an. 1876 (p. VIII.)

4) Ratiociniulu despre banii incursi spre acoperirea cheltuieleloru facute cu primirea si decurgerea adunarei generale din Reginu (p. XIII. si XIV.)

5) Hotarierea locului si tempului pentru tienerea adunarei gener. a subdespartiementului in acestu anu. (p. XV.)

Cu privire la punctele pomenite, raportulu dui cassarii propune, si comitetulu primesce resp. decide:

ad p. 1) se se tramita subcomit. cerc. XVII. cerutele 3 copii din conspectele, dupa cari s'au inscris cu ocasiunea adunarei gener. din Reginu si si dupa aceea mai multi domni membri, cari au si solvitu tacsele respective.

ad p. 2) Iea cu multiamita la cunoscintia renuntiarea dui directoru alu despartiement. I. P. Maior la sum'a cheltuita din parte-i, spre inaintarea scopului asociatiunei nostre, ér' restulu de 18 fl. 40 cr. lu licuidéza.

ad p. 3) Apróba sum'a preliminata pentru recerintele subcomitetului pro 1876 cu 10 fl. v. a.

ad p. 4) Apróba ratiociniulu intregu, relativu la perceptiunile si erogatele dela adunarea gen. din Reginu cu deosebita observare, că supererogatulu de sub p. 2 (VII.) cu 18 fl. 40 cr. se se acopere din banii parati ai despartiementului, si in fine.

ad p. 5) Iea spre scientia alegerea comunei Ded'a pentru tienerea adunarei gener. a despartiementului in 5. Iuniu a. c.

§. 70. Nr. exhib. 130/1876. Secretariulu raportéza despre cererea bancei generale de asecurare „Transilvani'a" de a se solvi din partea asociatiunei a 8-a, 9-a si 10-a rata pe obligatiunile fondului de intemeiere cu cate 10 fl. pe fia care obligatiune si rata.

Avendu a se plati rat'a a 8-a pana in 15 Maiu, a 9-a pana in 1. Augustu si a 10-a pana in 1. Novembre a. c., se propune si comitetulu decide a plati acum odata rat'a 8-a dupa actiunile, ce le possede asociatiunea si fondulu academie de drepturi, remanendu a se hotari despre platirea ratelor a 9-a si a 10-a cu alta ocasiune.

§ 71. Nr. exhib. 140/1876. Secretariulu presenta unu contu alu tipografiei diecesane din locu despre 6 fl. 30 cr. că tacse de timbru pentru concursele es-

crise de comitetu, publicate in „Telegrafulu Romanu" in a. 1875/6.

Se aviséza la cassa spre solvire.

§ 72. Nr. exhib. 146/1875. Secretariulu aduce la cunoscintia ca, notariulu reg. din Lugosiu dlu Mihailu Besanu sub Nr. 331/1876 a invitatu pe comitetulu asociatiunei si representantii a fondului academie romane de drepturi, ca legatarie, la pertractarea lasamentului dupa Matheiu Kiss, canoniciu gr. cath. din Lugosiu.

Fiindu diu'a pertractarei pe 25 lun'a curente, si pentru că caus'a asociatiunei se nu sufere vre-o scadere, birououl comitetului asociatiunei a insarcinatu si imputernicitu in numele comitetului pre dlu Dr. Ioanu Maior, advocatu in Lugosiu, a representa pre asociatiunea transilvana si fondulu academie in caus'a din cestiune.

Se ia spre placuta scientia, aprobandu-se pasulu facutu de biroulu comitetului.

§ 73. Se presenta comitetului atestatulu scolarulu alu stipendistului Ioanu Mog'a, elevu la scol'a de agricultura din Mediasiu.

Spre scientia.

§ 74. Nr. exhib. 153/1876. Dlu Basiliu Popu, canoniciu gr. cath. din Gher'l'a, cere a i se rebonifica sum'a de 343 fl. 99 cr. pre care deusulu o a platit u pentru a salvá possessiunea remasa dupa parochulu din Tasnad-Sarvad, Ioanu Gallianu, si testata asociatiunei transilvane.

Vediendu-se din raporturile ddto. 5. Novembre 1875 si 24. Ianuariu 1876 ale duii advocatu George Filepp, plenipotentiatulu asociatiunei, ca acea possessiune acum e definitiva transcrita pe numele asociatiunei si că ea se poate vinde cu unu pretiu de 1000 - 1200 fl. v. a., se face propunerea din partea duii Macelariu că: numit'a suma de 343 fl. 99 cr. se se aviséze la cass'a asociatiunei spre a se solvi dlu canoniciu Basiliu Popu in Gher'l'a; ér' acestuia se i se esprime multiamita protocolaria pentru zelulu aratatu cu acésta ocasiune intru salvareea intereselor asociatiunei.

Dupa o scurta desbatere, punendu-se cestiunea la votu:

Se primesce cu 5 voturi contr'a 1 alu duii Dr. Racuciu, propunerea duii Macelariu, radicandu-se la valore de conclusu.

§ 75. Nr. exhib. 138/1876. Secretariulu raportéza despre protocolulu adunarei generale a despartiementului cerc. VIII. (Alb'a-Iuli'a), tienuta in 20. Iuniu 1875 la Mihaliu.

Din protocolulu adunarei gener. a subdespartiementului, respective din raportulu directorului subdespartiementului se vede, că:

1) A incursu la subcomitetu in decursulu an. 1875 sum'a de 9 fl., din care 1 fl. s'a cheltuitu pentru trebuintele cancelariei, ér' 8 fl. se afla la dispozitiunea subcomitetului. Din acestia ar fi se se acopere dupa p. IX. alu protocolului susu pomenitei a-

dunari generale, cheltuielile de pe an. 1875, remanendu a se face adunare generale urmatorie raportu detaliat despre intrebuintarea acestei sume.

2) S'a alesu de adunarea generala o comisiune pentru inscrierea membrilor noui, care a si primitu inscrieri dela 39 membrii, dintre cari 10 cu cate 2 fl., 26 cu cate 1 fl., 1 cu 3 fl., 2 cu cate 50 cr. — Comissiunea de inscriere inse, compusa din dd. St. Popu, Ioanu Patachi si Maximu Hulea, dupa cum se vede din raportulu directorului despartimentului, nu a comunicat pana acum subcomitetului, nici lista de inscriere si nu a administrat subcomitetului nici banii incassati.

3) Adunarea gener. a subdespartimentului pentru a. 1876 s'a decisu a se tiené in Vintiulu de diosu.

4) S'a constituitu de nou subcomitetulu, alegându-se de directoru Axente Severu, ér' de membrii ai subcomitetului, Nic. Barbu, Rubinu Patiti'a, Michailu Cirlea, Georgiu Filipu, Iosifu Crisianu si Alesandru Tordosianu.

Cu privire la cele premergatórie se face propunerea si comitetulu primesce resp. decide:

ad 1) a incuviintá coperirea cheltuielelor de pe an. 1875 din sum'a ce se afla la dispositiunea subcomitetului; acesta inse se indrumóza a asterne comitetului ratiociniu detaliat, precum si a-si face la adunarea generala urmatória unu preliminaru de bugetu, pentru anulu urmatoriu:

ad 2) A provoca pe numitii domni din comisiunea de conscriere de-adreptulu, ca fóra amenare se astérrna subcomitetului lista membrilor nou inscrisi si se'i administre banii incassati.

ad 3 si 4) Apróba tienerea adunarei gener. a despartiment. pentru an. 1876 la Vintiulu de diosu si intaresce alegerea susu-numitilor domni in subcomitetulu despartimentului cerc. VIII.

§ 76. Nr. exhib. 154/1876. Nefiendu de facia dlu raportorii alu comisiunei, insarcinate a studia si a'si da parerea asupr'a punerei in lucrare a propunerilor dlu L. Vajda, cetesce secretariulu acelu reportu.

Fiendu tempulu inaintatu si vediendu-se dupa o desbatere mai indelungatu, ca obiectulu din cestiune cere o precugetare mai mare, s'a decisu a se amena luarea de conclusu asupr'a punctelor din propunerea comisiunei pe siedint'a urmatória.

§ 77. Dlu dr. Demetru Racuciu insarcinatu in un'a din siedintiele anteriori cu dressarea de non a actului fundationale alu domnului jude reg. Basiliu Basiota din Odorheiu, conformu indegetarilor facute de comitetu, primite si de dlu fundatoru, comunică comitetului proiectulu pentru numitulu actu fundationale.

Se ia spre placuta scientia si se decide a se tramite dlu fundatoru conformu dorintiei sale 3 copii de pe acestu actu spre subsciere si autenticare din parte-si.

§ 78. Dlu Zachari'a Boiu avendu in vedere, că

tempulu pentru tienerea adunarei generale se aprobia si cà trebuie facute óre-cari pregatiri pentru a o serba cu demnitatea cuvenita, propune: alegerea unei comisiuni, care in siedint'a urmatória se faca propunerile, cari ar' si de lipsa cu privire la tienerea adunarei generale.

Comitetulu primesce propunerea si in comisiune alege pe dnii Z. Boiu, I. Hanni'a, E. Macelariu, V. Romanu si I. Cretiu.

§ 79. Pentru bibliotec'a asociatiunei au incursu pana la acésta siedintia:

1) Catalogu der Bücher und Karten-Samlung bei der Handels-und Gewerbe-kammer in Kronstadt, donata de camer'a comerciala, si

2) Schriftsteller-Lexicon oder biographisch-literarische Denk-Blätter der siebenbürger Deutschen, von Josef Trausch III. B. d. Kronstadt 1875, donata de societatea pentru cunoscintia patriei.

Spre placuta sciintia.

Verificarea acestui procesu verbale se incredintézia dlrori membrii: Dunc'a, Boiu si dr. Racuciu.

Datulu cä mai susu.

Iacobu Bolog'a mp. Dr. D. P. Barcianu mp. presiedinte. secret II.

Sau cetitu si verificatu. Sibiu 22. Maiu 1876. P. Dunc'a mp. Zachari'a Boiu mp. Dr. Racuciu mp.

Discursulu dlui I. P. Maior, mare proprietariu si presiedente alu despartimentului XVII., tienute in adunarea generale dela Deda.

Onorata adunare! Stimati domni si iubiti frati!

Déca aruncu o reprivire preste epocha degiá espirata, candu poporul romanu nu era indreptatit a se aduna si consultá asupra intreprinderilor si midiulócelor spre luminarea sa spirituala, atunci mesintiu indatoratu a multiam provedintiei divine pentru ajutoriulu si donarea poterei, prin care au ajunsu cä se scape de acele catene, in care au gemutu. Déca esaminezu progresulu ce l'au facutu natiunea nostra in scurtulu periodu dela epochalulu 1848 incóce pana adi, aflu unu rezultatu imbucuratoriu; dara nu pentru-ca amu fi facutu destulu progresu, ci pentru ca intre impregiurabile vitrege pentru noi, totusi amu facutu si atata. Aceste me facu a crede, cumu cä in natiunea nostra se afla o putere de viétila, care intre impregiurari mai favoritórie se va potea desvolta cu pasi mai rapedi, si se va aprobia de popórale acelea, cari avendu midiulóce si ocasiune in decursu de secli, totusi nu cu multu se afla mai inaintate decat natiunea nostra. Pana aici deci nu amu causa a me plange asupra trecutului nostru.

Inse déca esaminezu starea nostra in privint'a culturei, si respective a progresului ce l'amu facutu in dilele mai recente, si in privint'a prospectului ce ni se desfasiura fatia cu viitorulu pe care'lui acopere unu velu grosu acumu, candu totulu e intr'o fermentatiune

de descompunere, atunci onorata adunare, me cuprindă și care grije pentru sărțea noastră. Eu adeca aflu, cumu că nu avem nici acea stare materială ce se recere pentru înființarea de școli și salarizarea invetiatorilor, ne cum se avem fonduri pentru înființarea și întreținerea de institute mai înalte, precum ar fi: gimnaziile, liceele, academia, universitatea, teatru, școli de agronomie, silvicultura, industria și comerțul, și din partea nimerii nu avem a astepta ajutoriu, decât singurul dela noi insine. Deci se jertfim dnioru filierului nostru, pentru că se potem rivaliza cu acele popoare, care s-au bucurat și se bucura de izvoare imense materiali și înaintează cu pasi rapedi în cultura.

Acăsta stare a lucrului, acăsta pornirea a altoru popoare este cauza fiorului și dorerei mele între impregiurările prezente materiali ale națiunii noastre, pentru că de acum înainte una singură generație, său unu restempu de 40 - 50 de ani va potea se decide asupra fericirii și chiar a existenției unui său altui popor, și acelu popor, carele nu va înainta cu spiritul tempului, ci va remanea în intunecul nescinției, acela va fi cutropit de popoare luminate și civilisate!

Eta onorata adunare! ce însemnează cultură!

Noi ne-am coadunat aici domnilor și frăților, spre a ne consulta despre acăsta importantă, grea și urgența întrebării, că în ce modu și cu ce midiulocce amu putea înainta în literatură și cultură noastră națională, atunci candu suntemu avisati numai la debilile noastre poteri materiali și spirituali, spre a ne pune basa și fundamentulu, și apoi a redica acestu templu maretiu și asiguratoriu alu viitorului său fericirei națiunii noastre!

Unu proverb dice: Se ne ajutam noi pe noi, ca numai asia ne va ajuta Dumnedieu! Deci se ne încordam puterile și să speram în Dieitate că ne va ajuta, și că nu ne va da prada evenimentelor, ce ne amenință cu perire!

Se ne apucam de lucrul pentru carele neam adunat, cerând ajutorul și dela parintele creșință, că se binecuvinte ostenelele și sacrificiile noastre ce le punem pe altariul sacru alu scumpel noastre națiuni; că asia generația viitoră se afle în generația prezenta pe anteluptatorii și fundatorii esenției și fericirii națiunii romane! Si cu acăsta dechiară adunarea generală a acestui despartimentu de deschisa.

Am cîștî-o în Deda 5. Iuniu c. n. 1876.

Maiorul.

Publicarea banilor incursi

la fondulu asociatiunei transilvane pe tempulu dela 21. Aprilie a. c. pana la siedintă ordinara a comitetului asociatiunei din 19. Maiu 1876.

1) Dela dn. Michailu Andreica proprietariu in Campeni o obligatiune de statu unific. de 100 fl. cu cuponii din 1. Oct. 1876, că tacsa de membru ord. pe viatia.

2) Dela dn. Alesandru Filipu, advocatul in Abrudu, căta de m. ord. pre 187 $\frac{1}{2}$ - 187 $\frac{4}{5}$ 20 fl. Sibiu in 19. Maiu 1876.

Dela secret. asoc. trans.

Nr. 6/1876.

sube. desp. VI.

CONVOCARE.

Subscrise prin acăsta și iau voia a convoca adunarea generale a despartimentului VI. alu asociatiunei transilvane pentru literatură și cultură poporului romanu pre 29. Iuniu 1876 st. n. in opidulu Uniador'a, la carea suntu invitati a participa toti onor. membri ai subcomitetului despartimentului.

Din siedintă subcomitetului despartimentului VI., tienuta in Dev'a, in 21. Maiu 1876.

Alessiu Olariu, actuar.

Ioanu Papiu, direct. desp.

Subcomitetul despartimentului VI. alu asociatiunei transilvane pentru literatură și cultură poporului romanu, conformu conculsului seu adusu in siedintă dela 21. Maiu a. c., aduce la cunoștinția publică impartirea de ajutorie pentru tenerii romani meseriași nascuti pre territoriul acestui despartimentu, și anumitu 4 ajutorie de cate 5 fl. v. a. pentru tenerii romani aplicati la vre-o meseria pre territoriul despartimentului si 2 de cate 10 fl. v. a. pentru aceia cari suntu aplicati afara de territoriul despartimentului.

Doritorii de a obtine vre-unul din aceste ajutorii au a se adresa directoratului subsemnatu in tempulu celu mai scurtu, legitimandu și esercerea profesiunii prin adeverintie dela maestrulu lor, in cari se constată și locul nascerii.

Din siedintă subcomitetului despartimentului VI. tienuta in Dev'a in 21. Maiu 1876.

Alessiu Olariu, actuar.

Ioanu Papiu, direct. desp.

BIBLIOGRAFIA.

Gramatica latina teoretico-practica cu vocabulariu latino-romanu, romano-latini și de nume proprii. Partea II. Formele neregulate pentru clasă II. gimnasiala de Ionu Cornelius Tacitus, profesorul in gimnasiulu rom. gr. or. din Brasovu. Editiunea prima. Brasovu, 1876. Tipografia Römer & Kamner. 8°, pag. 248. Pretiulu 1 fl. v. a. său 2 $\frac{1}{2}$ franci. Pentru barbatii de specialitate reproducem si:

Prefati'a. Fara a me abate dela metodulu și principiile stabilite in partea I. a acestei gramatici și fara a perde din vedere, că scopulu, ce urmaresce partea II. suntu formele neregulate ale limbei latine, amu tienutu socotela strictă de urmatoreea impregiurare: „Formele se învăță, pentru că elevii se potă ceta pe auctori clasică.“ Deci amu intretiesutu într'unu modu practicu și usitoru mai multe regule sin-

tactice. Acestea impreuna cu cele petrecute in partea I. devenind proprietate sigura a elevilor, voru procura pe nesimtite sum'a cunoscintielor, cu care trebuie se fia provediuti, candu voru incepe cetirea ori-carui auctoriu, fia catu de usioru. — Că proescritiu pentru cetirea auctorilor clasici am adausu la finea acestei parti cateva fabule, istorioare, anedote si unu *extra* din Corneliu Nepote, tōte acestea prelucrate intr'unu stilu usioru si acomodata gradului de cunoscintie alu elevilor.

Auctorii, cari mi-au servit de baza la compunerea acestei parti afara de cei insirati in prefati'a partii I. suntu: M. Dutrey, M. Schinnagl etc., era unu nume insemnat de esempe le-amu culesu eu insumi din: Corneliu Nepote, Iuliu Cesaru, Quintu Curtiu, Ovidiu etc.

In fine cumu amu tractatu si cumu amu arangiatu materialulu, cumu amu esecutatu planulu si care suntu resultatele obtinute, tōte acestea le lasu la apretiarea justa si binevoitōre a barbatiloru competinti.

Brasiovu, 18. Aprilie 1876.

Autoriulu.

Conventiunea comerciala cu Austro-Ungari'a, textu romanescu si francesu, corresu dupa originalele aflate la ministeriula de externe alu Romaniei, insocitu de expunerea motivelor din partea ministrulni de externe, de raporturile delegatiloru, precum si de mai multe discursuri tienute in camer'a Romaniei cu ocasiunea discussiunei acelei conventiuni, s'a publicatu in fasciculu separatu, la Bucuresci 1875 in nou'a typografia a laboratoriloru romani. Formatu mare de lex. pag. 122. Pretiulu 2 lei n. (2 franci). Se afla de vendiare si in Brasiovu la librari'a Frank et Dressnandt din piati'a pómelor.

Inchiaierea acestei conventiuni a costat lupte mari si indelungi. Dupace trećuse prin tōte stadiile parlamentarie in Bucuresci, Vien'a, B-Pestea, dupace fu sanctionata de catra ambii domnitori, totu se mai aflara doi ministrii romanesci, cari facura oppositiune obstinata, in catu era p'ací se se retraga din acésta causa. In fine acea conventiune intra in activitate deplina dela 1. Iuliu a. c. 1876 pe 10 ani. Ea combinata cu tarif'a romanésca, va produce schimbari mari in mersulu comerciului nostru, va influintia multe ramuri de industria, cumu si migratiunea locuitoriloru din una tiéra in alta, si cu tōte acestea, in natur'a resultelorui acelei conventiuni se voru vedea insielati atatu aceia carii o au combatutu pe mōrte, că dd. Cogalniceanu, Brateanu si altii, catu si cei carii o aparaseră pe mōrte, că dnii Boierescu si tōta majoritatea dintre an. 1874—5. Praxea se ve abate forte multu dela teori, si nu va fi pe deplinu nici pe voia dlui Boierescu, nici se voru inplini temerile dlui Brateanu, dieu inse nici sperantiele guvernelor austro-unguresci nu se voru realisa. Întra-acea commerciulu si prin urmare publiculu va suferi

in ambele staturi cu atatu mai greu, cu catu tarifa romanésca lovesce mai tare chiaru si in regulele elementarie ale economiei nationale si cu catu ignorantia si idolentia classelor nōstre comerciali si industriali pe terrenulu acesta este mai grōsa si mai obstinata, asia, in catu nici chiaru legi internationale precum este acésta conventiune si tarifa, nu le citesce si nu le studiēdia mai nici unulu. Pentru cate 2 franci crutiati, voru perde multi cu mīle.

Operile lui C. Corn. Tacitu. Tese de licentia sustinuta la 27. Febr. 1876, de Dem. I. Popilianu, (nascutu la Rimniculu Valcei in 1846.) Pag. 116. Craiov'a, 1876.

Concordantia biblica reale, séu locuri scripturale in ordinea alfabetica a materieloru diverse. Elaborata de Titu Budu, concipistu episcopescu, vice-notariu si asesoru consistorialu. Pag. 382. Gherla, 1876.

Cuventari bisericesci (acomodate pentru un se tempu) de I. P. Papiu, preotu de diocesa Gherlei, spiritualu la institutulu corect. reg. din Gherla, assessoru consist. Tomulu I. editiunea II. Clusiu, 1876. 8º mare, pag. 184.

Prea-stimate domne redactore!

Luandu asupra-mi editarea tom. I. din cuventarile bisericesci ale dlui Ioanu Papiu, am grabit u tiparirea loru in a II a editiune, sperandu ca P. Ven. Cleru romanu si editiunea acésta corectata o va intempina totu cu aceeasi caldura, cu care a imbratiat si editiunea I.

Lucrarile literarie ale dlui Papiu suntu cu multu mai cunoscute inaintea Ven. publicu, decatul se aiba opu de laudele nōstre. Din parte-ne că editoriu accentuam unic'a impregiurare, care credem că e de ajunsu spre a recomenda aceste cuventari bisericesci, că-ci: tiparindu-se editiunea I. cu finea an. 1872 s'a trecutu asia de ingraba, catu cu inceputulu anului 1874 nu se mai aflau exemplarile spre disputiune. Totu ce amu poté produce mai multu cu lauda despre acestu opu, nu ne permite modestia auctorului.

Impregiurarea pre-atinsa si dorintia fierbinte de a concurge si subscrisulu la promovarea literaturei rom. si de a ne pune in legatura si cu Ven. publicu romanu, m'au indemnatus se suscepți intreprinderea de facia; cu resultatulu am ajunsu pana la acelu stadiu, catu astadii potu presenta P. Ven. Cleru romanu a II-a editiune a tom. I., din care amu onore a tramite Prea Stim. Domniei Vōstre unu exemplarul cu acea submissa rogare, că se binevoiti a recomenda acestu opu laudabile spre partenire si imbraciōsiare in cerculu lectoriloru Prea stimatu Domniei

Vóstre. Pretiulu unui exemplariu este 1 fl. 20 cr. si colectantiloru dupa 10 exemplarie cumparate graficu cu unu rabatu.

Cu firm'a sperare că Domni'a Vóstra veti binevoi a lua sub partinire intreprinderea facuta in interesul literaturei romane, am onore a me subsemna.

Clusiu in 6. Maiu 1876.

Alu Domniei Vóstre gata spre servire

Ioanu Stein.
librariu in Clusiu.

Prin librari'a lui Ioanu Stein se potu procura si urmatoarele carti:

Cuventari funebiali séu la casuri de mórte de I. P. Papiu preotu de dieces'a Gherlei. Tom. sep. opt. VIII. 164 pag. lit. tip. diec. 1875. Pretiulu 1 fl. 20 cr.

Cuventari bisericesci scrise de I. P. Papiu preotu de dieces'a Gherlei, spiritualu la institutu corect. reg. transilv. assessoru cons. Tom. II. editiunea opt. 324 pag. Gherla cu lit. tip. diecesane MDCCCLXXIV. Pretiulu 1 fl. 50 cr.

Cartea santului Ioanu Chrysostomu despre preotia, tradusa de pre origin. grec. de I. P. Papiu preotu gr. cat. la inst. corect. reg. trans. edit. opt. VI. 162 pag. Gherla tip. tipogr. dieces. 1869. Pretiulu 80 cr.

Viéti'a dupa mórte, dedusa din misteriulu fintiei omenesci si desiertaciunea celoru trecatore (cu 474 cit.) prin I. P. Papiu preotu gr. cat. la inst. corect. reg. trans. edit. opt. VIII pag. Clusiu tip. col. ref. alu lui Ioanu Stein. Pretiulu 80 cr.

Abecedarul pentru scólele gr. cat. din dieces'a Gherlei compusu cu aprobarua Prea Ven. Ordinariatu diec. de I. P. Papiu preotu gr. cat. la inst. corect. transilv. edit. II. corectata si intogmita dupa tabellele de parete ale lui Rosiu si Varna. Tipografa diec. 1874. legatu pretiulu 22 cr.

Legendariu séu carte de cétitu pentru scólele popularie de I. P. Papiu, edit. II. legatu. Pretiulu 40 cr.

Anghir'a mantuirei, carticica de rogatiuni si cantari tip. cu binecuventarea Preasant. Sale Parentelui Ioanu Vancia de Buteas'a dr. de s. teologia scl. Pretiulu legata in piele 1 fl., in pansa 80 cr., in papiru 60 cr.

Invetiatura crestinesca séu catechismu de midiulocu si mieu pentru tinerimea gr. cat. cu binecuventarea Preasantului Parente Ioanu candva Alexi, primulu episcopu alu diec. Gherlei edit. dou'a. Pretiulu celui mieu 10 cr.

Istori'a biblica test. vechiu si nou pentru scólele populari gr. cat. tradusa dupa dr. Schuster de Maximu Popu, prof. gimn. legata in 2 tomuri. Pretiulu à 40 cr.= 80 cr.

George Baritiu. Dictionariu ungurescu-romanescu 8º (649 pag.) Pretiulu legatu 3 fl. 20 cr. legatu in piele 3 fl. 70 cr.

Octaviu Baritiu. Gramatic'a limbei magiare pentru clasele gimnasiali inferiori, precum si pentru privati edit. II. 8º (X. 154.) Pretiulu 70 cr.

Octaviu Baritiu. Dictionariu micu ungurescu-romanescu pentru scólele poporale si pentru privati. 8º (VI. 239 pag.) Pretiulu 1 fl.

Instructiune pentru antistii comunitatilor, spre pertractarea si manipularea causelor judecatoresci, ce se tienu de competentia judecatorilor satesci; compusa prin judele singulariu alu Geloului, comit. Clusului. 8º (24 pag.) Pretiulu 20 cr.

Instructiune pentru judecatoriele urbariali infinitate in Transilvania in privintia procedurei in causele de regularea possessiuneei. Edata prin ministeriulu r. u. de justitia. 8º (16 pag. 10 cr.

(Va urma.)

Corespondentie.

Redactoriulu vene că se'si céra scusele sale dela unu numeru considerabile de dd. corespondenti, că-ci mai alesu in acestea trei luni din urma nu a fostu in stare nici macaru se adeverésca in scurtu receperea multoru scisoru si telegrame. Dese caletorii intrerupte prin morburi, si totusi ocupatiuni continue, urmate de alte casuri extraordinarie, ii rapira adesea pana si repausulu de nópte. In fine castigandu cateva ore de resufat, se folosesce de ele spre a se addressa celu pucinu catra acei domni si confrati, carii isi adusera aminte de deñsulu in diu'a de 23 Aprile c. n., precum si catra aceia cari'lu ajutara in dificilea sa missiune cu informatiuni si cu correspondentie.

Aradu 7/19 Aprile. Uneori trece generatiune intréga, pana se prinda disciplin'a radecina.

Caransebesiu, 29 Aprile. Speru că ve afati in possessiunea celoru comisse.

Bistrit'a 26 Aprile n. Autografe de ale lui Petru Maior se mai afla; dara cu catu mai multe, atatu mai bine. Pentru unu facu-simile se cere decisiunea adunarei si spesé. Foi'a vi s'a expédatu din 1 Maiu.

Lipov'a 1 Aprilie. S'a anuntiatu. — Salutare.

Ba'l'a-de Crisiu 2 Aprile. Deocamdata tiparirea s'a sistat. Speru se o reincepemu enrendu. Multiamita ferbente pentru candidele voturi.

Gherl'a 30 Martiu. Éta pe pag. 143.

Desiu 5 Maiu. Toema că necunoscutu, neati surprinsu si obligatu mai multu. Multiamita cordiale.

Odorheiulu secuiescu 9 Aprile et 13 Maiu. N'ai idea ce meritu iti castigi cu acestea. Numai inainte cu Ddieu, se cautamu oile perdute.

Blasiu, Societatea Innocentiu-Clainu 3 Maiu. Suntu numai creditiile luate dela mai-mari, consolidate prin propria experientia. Sed per ardua itur ad astra. Ve multiamescu.

Fagarasiu 7 Prieru. Nu ne mai privesce. Cu tóte acestea voi midiuloci.

Telegrame. Sibiu, 6 onorabile adresse. Alba Iulia doue. Nasaudu optu (in 2 telegrame). Lugosiu una. Desiu una. Primiti ve rogu, multiamita mea ferbente si stringere de mana romanésca.

Sibiu 9 Iuniu. Atatu mai bine. Salutare fratiésca!